

Paul Celan: Ihr mit dem / Wy z tym (tł. Ela Binswanger)

Paul Celan: Wy z tym

WY Z TYM

co w ciemnym lustrze ujrzane,
ty Jeden
dostrzeżony
w niematerialnej świetlnej tafli lustra w jego najgłębszej głębi:
przez pustynną bramę
o dziesięciu wieżach wkracza
wasz Pomazaniec w całej swojej istocie przed was, stoi,
na długość trzech głosek,
w ognistym
szkarłacie,
jak gdyby lud z odległych stron świata
ponownie zgromadził się wokół was.

(tł. Ela Binswanger)

*

Paul Celan: Wy z tym

WY Z TYM

co w ciemnym lustrze ujrzane,
ty Jeden
z tą dostrzeżoną
bezcieleśną powierzchnią świecącego lustra w samym środku:
przez dziesięcio-
wieżą bramę pustyni wkracza
wasza jaźń posłańcza, staje, przed wami,
na długość trzech samogłosek,
w wysokiej czerwieni,
jak gdyby lud na obczyźnie
raz jeszcze wokół was się zgromadził.

(tł. Kazimierz Rapacki)

*

Paul Celan: Ihr mit dem

IHR MIT DEM
im Dunkelspiegel Geschauten,
du Einer
mit der erblickten
stofflosen Leuchtspiegelfläche zuinnerst:
durchs zehn-
türmige Wüstentor tritt
euer Boten-Selbst vor euch, steht,
einen Dreivokal lang,
in der hohen
Röte,
als wär das Volk in den Fernen
abermals um euch geschart.

(Paryż, Psychiatryczny Szpital Uniwersytecki, 1.5.1967, wiersz w tomie "Fadensonne", Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1968)

*

30 stycznia 1967 Paul Celan podjął próbę samobójczą, zadając sobie cios nożem w pierś. Ostrze noża ominęło serce i z przebitym płucem poeta trafił do kliniki chirurgicznej, gdzie został poddany operacji, a 13 lutego przyjęto go do szpitala psychiatrycznego Sainte-Anne. Kuracja obejmowała leczenie farmakologiczne i elektrowstrząsy. 6 kwietnia żona poety, Gisèle Lestrangé - na którą półtora roku wcześniej Celan rzucił się z nożem - powiadomiła go, że chce by w przyszłości zamieszkali osobno. Podczas pobytu w szpitalu Celan nie przestawał pisać. Między 30 kwietnia a 10 maja powstaje pięć wierszy, w których poeta korzysta z pojęć i obrazów z lektury książki Gershoma Scholema zatytułowanej "O mistycznej postaci bóstwa" (1962) prezentującej - zgodnie z podtytułem - "wyniki badań nad podstawowymi pojęciami Kabały. (wg Adama Lipszyca "Czas wiersza" i Barbary Wiedemann "Paul Celan. Die Gedichte")

*

ciemne (czarne) lustro - obsydianowe "lustro dusz". Do "ciemnego (czarnego) lustra" nawiązuje serial "Black Mirror" zapewne wielu Wam znanego. John Dee, XVI-wieczny mag, astrolog i matematyk, doradca królowej Anglii Elżbiety I, wykorzystywał do kontaktu z duchami i przepowiedni przyszłości.

Nasi przodkowie wierzyli, że w zwierciadle widać nie tyle nasze odbicie, co naszą duszę. Szczególnie znaczenie w mistyce żydowskiej i w magii miała tzw. "ciemne (czarne) lustro" wykonane ze szlifowanego obsydianu.

Obsydian nie jest to zwykłym kamieniem, to naturalne szkło uformowane z lawy wulkanicznej, która stwardniała tak szybko, że nie utworzyło to żadnej struktury krystalicznej. Wierzono, że czarny obsydian odsłania zaciemnione obszary podświadomości, aby zmusić nas do zwrócenia się ku swojemu prawdziwemu ja.

Odblaskowość lustra działała jak tarcza na złe duchy, a jednocześnie wierzono, że jest w stanie uchwycić to, jak dana dusza wygląda. Obsydian kojarzony był także ze śmiercią i światem zmarłych.

brama z dziesięcioma wieżami: Brama Złota (hebr.: שַׁא'ר הַרְחָמִים, Sza'ar ha-Rachamim; arab.: باب الرحمة, Bab ar-Rahma*) - jedna z ośmiu bram Starego Miasta Jerozolimy. Jest to jedyna brama prowadząca na Wzgórze Świątynne. Według tradycji żydowskiej, przez Bramę Złotą do Jerozolimy wjedzie Mesjasz. Niektórzy Żydzi wierzą, że brama zostanie otwarta w Dzień Sądu. Swoje wierzenia Żydzi opierają na prorocत्वie Księgi Ezechiela (44,1-2), która mówi, że brama ma być zamknięta, ponieważ przeszedł przez nią Bóg, a w przyszłości "jedynie władca może w niej zasiadać". Brama została zamurowana w 1530 przez władców osmańskich. W średniowieczu przed Bramą Złotą modlili się Żydzi, podobnie jak to czynią dzisiaj pod Ścianą Płaczu. Brama Złota posiada dwa łuki. Północny nazywany jest Łukiem Żalu, południowy Łukiem Miłosierdzia. Zwykło się też nazywać tę zamkniętą bramę do Jerozolimy Bramą Piękną. Do jej budowy, podobnie jak wszystkich innych jerozolimskich bram użyto białego piaskowca. Mniej więcej od VII wieku datuje się muzułmańska tradycja chowania w jej pobliżu zmarłych. Wyznawcy Islamu, powołując się na surę koraniczną, wierzą, iż to właśnie tutaj będzie miał miejsce eschatologiczny sąd Allaha nad światem.

*zostawiam tę arabską nazwę "Bab ar-Rahma", bo widać z niej, skąd się wzięła nasza polska "brama", słowo to, jak się domyślam, przywędrowało do Europy w czasie Wypraw Krzyżowych.

"w ognistym / szkarłacie" - SZKARŁAT - WŁADZA, PANOWANIE, TRON: Żołnierze nałożyli na Jezusa płaszcz szkarłatny, będący aluzją do purpury cesarów, po to, by się z niego naigrywać jako z króla żydowskiego. W wierszu: "in der hohen / Röte", dosłownie "w wysokiej czerwieni".